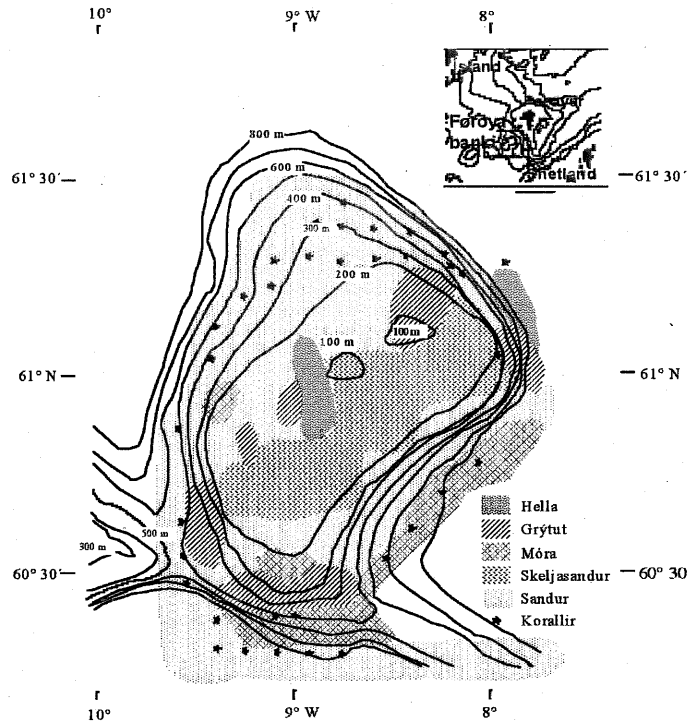

Føroyabanki – Stoltleiki føroyinga

Eyðfinn Magnussen

Mynd 1. Botnviðurskipti á Føroyabanka

uml. 20 km breið og 850 m djúp. Djypri enn 500 m í hesi rennuni streymar ísakaldur sjógvur ($< 0^{\circ}\text{C}$) í ein útnyrðing. Rákið á Bankanum er soleiðis háttað, at sjógvurin í stóran mun heldur seg inni á Bankanum. Á hendan hátt er Føroyabanki ein sjálvstøðug vistfrøðilig skipan, har umhvørvið hevur sett síni serstøku eyðkenni á fleiri fiskasløg og aðrar livandi verur, ið eru á Bankanum. Kendasta av hesum er helst bankatoskurin.

Toskurin á bankanum

Toskurin á Føroyabanka er eyðkendur av, at hann er stórur og veksur sera skjótt, ja, skjótari enn alla aðrastaðni. Við Føroyar hava vit 2 toskastovnar: Ein á Landgrunninum og ein á Føroyabanka. Merkiroyndir hava víst, at toskurin so at siga ikki ferðast í millum hesi økini. Hóast tey liggja tætt saman, so er stórur munur á vøkstrinum á toskinum. Ein 3 ár gamal toskur á Føroyabanka er umleið 70 cm langur og vigar góð 4 kg, meðan javnaldri hansara á Landgrunninum einans er 50 cm til longdar og vigar 1.7 kg. Grundin til tann góða vøksturinn hjá toskinum á Føroyabanka er helst, at hann hevur nógv at eta. Harafturat er sjógvurin $1\text{-}2^{\circ}\text{C}$ heitari á Bankanum enn á Landgrunninum.

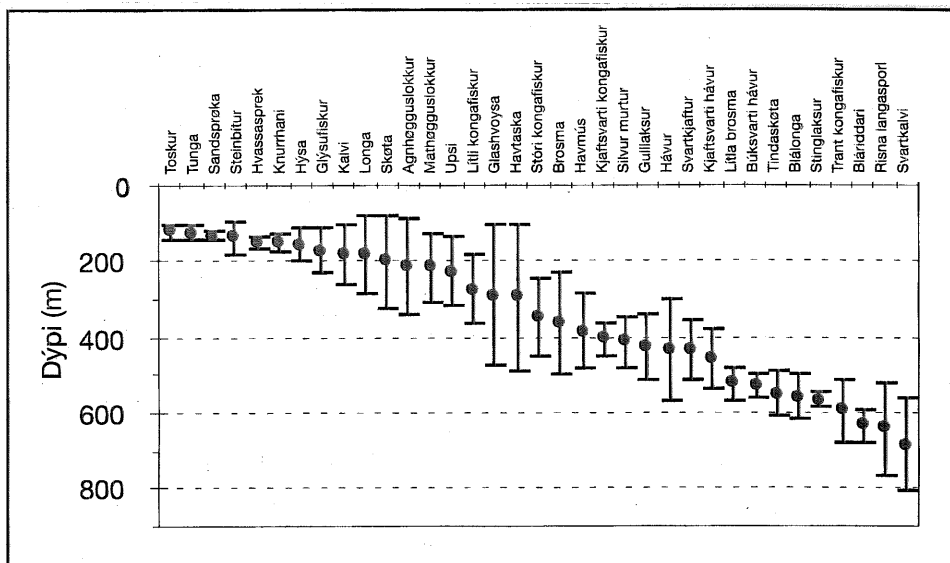
Onnur fiskasløg

Á Føroyabanka eru tilsamans umleið 60 fiskasløg. Helvtin av hesum fiskasløgum eru

Flestu føroysku sjómenn hava ein serlig tokka til Føroyabanka. Hetta kemst helst av, at her hava teir ofta fingið góðan fong. Serliga er tað tann stóra toskin, bankatoskin, teir eru glaðir fyri.

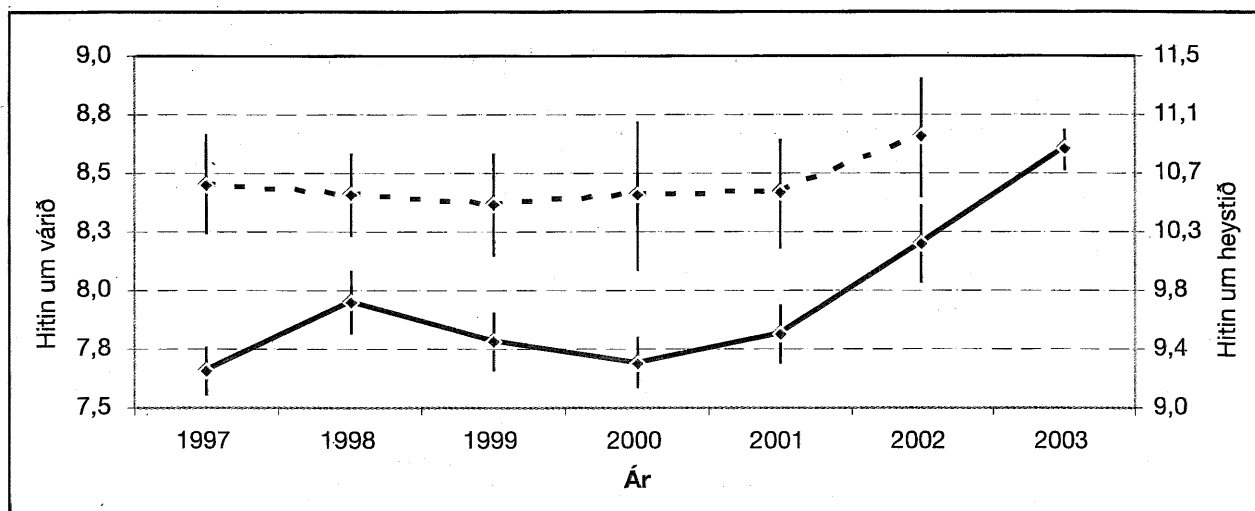
Føroyabanki liggur umleið 75 km í ein útsynning úr Suðuroynni (Mynd 1). Har bankin er grynstur, er dýpið uml. 90 m. Innanfyri 200 m dýpdarlinjuna er økið 3.630 km^2 til víddar ($45 \times 90\text{ km}$). Bankarennan skilur Føroyabanka frá Landgrunninum. Hendan rennan er

Mynd 2: Vanligasta dýpi hjá fiski á Føroyabanka.

boreal. Hetta eru fiskasløg, sum liva á eystursíðuni á Norðuratlantshavinum frá Ermasundi norður til Tromsø. Hin helvtin eru fiskasløg, sum liva í økinum frá Miðalhavinum norður móti tí boreala økinum.

Fyri at minka um kappingina og fyri at gagnnýta økið á Føroyabanka best møguligt, hava tey ymisku fiskasløginu býtt Bankan í millum sín (Mynd 2). Talið av fiskasløgum økist við dýpinum og er størst á dýpinum, sum er meira enn 500 m. Hendan økingin stavar partvís frá, at djypri vit fara, størri verður økið til viddar. Størri økið er, meira ymiskur verður botnurin og umhvørvið omanfyri botnin. Hetta skapar livilíkindi fyri fleiri fiskasløgum. Sjálvsagt eru eisini onnur viðurskifti, sum hava ávirkan á útbreiðsluna hjá fiskinum, eitt nú hiti, føði, botnviðurskifti og kapping frá øðrum fiskasløgum.

Mynd 3: Miðalhitin ± standardfrávik (S) við botnin á Føroyabanka um várið (vinstrumegin) og heystið (høgrumegin) árinum 1997-2003.

Á tí grynsta finna vit mest av stórum fiski. Her er tað serliga stórir toskur og hýsa, ið eru dominerandi: Miðallongdin á toskinum er uml. 80 cm, og vektin 6 kg, miðalstøddin á hýsuni er 48 cm og 1 kg. Djypri vit fara, minni verður fiskurin. Tá vit koma niður á 400 til 500 m eru tey vanligastu fiskasløginu gulllaksur, havmús og svartkjafur.

Umhvørvisbroytingar

Um várið er hitin á sjógnum niðri við botnin á Føroyabanka í miðal um 8 °C, um heystið umleið 10 til 11°C (Mynd 3). Síðan ár 2000 er sjógvurin á Føroyabanka vorðin støðugt heitari. Miðalhitin við botnin í mars 2003 var 8,60 °C. Hetta er 0,4 °C heitari enn somu tíð